

Fil-Qorti tal-Maġistrati (Malta)

Bhala Qorti ta` Ġudikatura Kriminali

Maġistrat Dottor Aaron M. Bugeja M.A. Law, LL.D. (*melit*)

Il-Pulizija

(Spettur Robert Vella)

vs

Warren Chris Frendo

Il-Qorti:

Wara li rat l-imputazzjonijiet miġjuba fil-konfront ta' **Warren Chris Frendo**, karta tal-identita bin-numru 214581M fejn gie mixli talli fl-24 ta' Marzu 2014 għall-ħabta tas-14:30 gewwa dawn il-Gzejjer :-

1. b'nuqqas ta' ħsieb, bi traskuraġni jew b'nuqqas ta' ħila fl-arti jew professjoni jew b'nuqqas ta' tharis tar-regolamenti tat-traffiku, waqt li kien qiegħed isuq jew kellu taħt il-kontroll tiegħu vettura tal-għamla Fiat Fiorino bin-numru tar-registrazzjoni LQZ-271, involontarjament ikkaġuna l-mewt ta' Ismail Yasin Ibrahim ta' nazzjonalita' Somala;
2. talli fl-istess data, ħin, lok u ċirkostanzi saq l-imsemmija vettura tal-għamla Fiat Fiorino bin-numru tar-registrazzjoni LQZ-271 b'manjiera traskurata, bla kont u perikoluza.

Il-Prosekuzzjoni talbet lil Qorti sabiex tiskwalifika lill-ħati mill-liċenzi kollha tas-sewqan għal perjodu ta' żmien li l-Qorti jidhrilha xierqa.

Talbet ukoll lill-Qorti sabiex fil-każ ta' htija tikkundanna lill-ħati għall-ħlas tal-ispejjeż kollha li għandhom x'jaqsmu mal-ħatra tal-esperti skont l-Artikolu 533 tal-Kodiċi Kriminali.

Rat li matul is-seduta tas-6 t'Ottubru 2015 l-Uffiċjal Prosekutur ikkonferma l-imputazzjonijiet bil-gurament u matul il-kors tal-eżami tal-imputat skont l-Artikoli 392 u 370(4) tal-Kodiċi Kriminali l-istess imputat wiegħeb li ma kellux oġġezzjoni li l-każ jiġi trattat bi proċedura sommarja;

Rat il-kunsens tal-Avukat Ġenerali a fol 33 li permezz tiegħu iddikjara li kien qiegħed jagħti l-kunsens tiegħu sabiex dan il-każ jiġi trattat bi proċedura sommarja;

Rat li matul l-istess eżami tal-imputat ai termini tal-Artikolu 392(1) tal-Kodiċi Kriminali, l-imputat, debitament assistit mill-Avukat Dottor Lucio Sciriha tenna li ma kienx ħati tal-imputazzjonijiet miġjuba kontrih;

Rat id-dokumenti prodotti;

Rat u semgħet il-provi imresqin mill-Prosekuzzjoni;

Semgħet it-trattazzjoni tal-partijiet;

Ikkunsidrat :-

Illi l-provi preponderanti f'dan il-każ juru li l-istess vittma ikkontribwixxa ferm sabiex seħħ dan l-incident. Dan il-ġuvni, b'manjiera inkonsulta u azzardata, għażel li jaqsam Triq Aldo Moro fil-Marsa billi minflok ma juża l-pont li hemm appożitament f'dik it-triq prinċipali u mmens traffikuża, qabad u qasam f'din it-triq bit-traffiku għaddej. Bid-dovut rispettt lejn il-memorja tiegħu, il-Qorti tqis li dan kien aġir insensat għaliex bl-istess attraversament il-vittma poġġa lilu nnifsu u lis-sewwieqa tal-vetturi f'periklu bla ebda bżonn. Fil-fatt safa' vittma għaliex ġie mtajjar mill-karozza misjuqa mill-imputat.

Triq Aldo Moro fil-Marsa hija waħda mit-toroq l-aktar prinċipali u traffikużi f'dawn il-gżejjer, apparti li hija waħda mill-usa toroq b'erba' karregġjati (tliet karregġjati u bus lane) fuq kull naħa tat-triq. Fiċ-ċentru ta' din it-triq hemm installat *crash barrier* li jkompli juri kemm mhux previst li jsir attraversament tal-istess triq minn *pedestrians*. Pero il-manuvra t'attraversament tiegħu tassumi karattru aktar absurd u inkonsult meta jirriżulta li huwa qasam viċin ħafna tal-pont li sar speċifikament sabiex il-*pedestrians* ikunu jistgħu jaqsmu din it-triq mingħajr perikolu għalihom u għas-sewwieqa. Il-vitma f'dan il-każ

pogġa lilu nnifsu f'perikolu u stieden b'idejh stess incident, li bi ftit prudenza u diligenza minn naħa tiegħu setgħa faċilment ikun evitat.

Mistqarr dan pero, mill-banda l-oħra, din il-Qorti tqis li din il-manuvra inkonsulta tal-vitma ma kienetx il-kawża unika għal dan is-sinistru hekk serju. U hawn fejn jidhol l-imputat.

Sewwieq ta' vettura għandu dmirijiet li jrid iżomm u josserva f'kull waqt li jkun qiegħed bl-*steering wheel* f'idu. Karozza fi triq tista' tkun letali daqs arma proprja jekk mhux użata u misjuqa bil-għaqal meħtieġ. Kull sewwieq irid f'kull hin iżomm il-*proper look-out* bil-mezz viżiv kif ukoll bil-mezz tas-smiegħ. Inoltre, bil-vetturi moderni dejjem aktar muniti b'mezzi teknoloġiċi irid ukoll iżomm *proper look-out* ukoll b'kull mezz approprijat installat fil-vettura (bħal mirja jew *sensors* eċċetra) skont iċ-ċirkostanzi u l-kondizzjonijiet prevalenti fit-triq sabiex ikun jista' jagħmel evalwazzjoni tas-sitwazzjoni li jkun qiegħed isuq fiha u dan sabiex jevita li jkun hemm riskju ta' kollizzjoni ma vetturi oħra jew incidenti ma *pedestrians*.

Għalkemm hemm limiti ta' veloċita stabbiliti f'zoni u f'toroq partikolari, kull sewwieq xorta waħda anke jekk ikun qiegħed isuq fil-limiti tal-veloċita konsentita, irid dejjem isuq b'*safe speed* fiċ-ċirkostanzi partikolari tat-triq li fiha jkun qiegħed isuq. Dan huwa meħtieġ sabiex f'kull waqt ikun jista' jieħu dik l-azzjoni proprja u effettiva sabiex ikun jista' jevita

kollizzjoni ma vetturi oħra jew incidenti ma *pedestrians* billi jkun jista' jieħu dik l-azzjoni evażiva skont il-każ jew li jwaqqaf il-vettura misjuqa minnu biex tiġi evitata kollizzjoni jew incident, u dan dejjem skond il-kondizzjoni prevalenti u ċ-ċirkostanzi tal-każ. Din l-azzjoni trid tkun dejjem pożittiva u meħuda f'waqtha b'rispett lejn l-osservanza tar-regolamenti tas-sewqan.

Għalkemm kif intqal il-kawża prinċipali għall-incident kienet il-manuvra inkonsulta t'attraversament tat-triq jirrizulta kemm mill-provi prodotti kif ukoll mir-relazzjoni tal-espert tekniku Buttigieg li l-imputat kien qiegħed isuq il-vettura tiegħu b'veloċita li kienet oġhla minn dik konsentita f'dik it-triq (għalkemm il-Qorti ma ratx fejn, fuq il-karreġġjata li fuqha kien qiegħed isuq l-imputat kien hemm xogħolijiet għaddejja – li semmai jidhru li kienu qegħdin jiġu żvolti fuq il-karreġġjata opposta. Ad ogni modo jibqa' l-fatt li anke jekk dan il-fatt jiġi mwarrab, xorta jirrizulta mill-provi tekniċi u okulari li tresqu li l-imputat kien qed isuq b'veloċita oġhola minn dik legalment konsentita f'dik it-triq). Dan il-fatt wassal biex huwa ma kienx f'qagħda jintebaħ qabel bil-preżenza tal-vittma fit-triq (qabel ma dan spicċa mtajjar mill-imputat) jew li jwaqqaf il-vettura tiegħu qabel ma jolqtu jew li jieħu forma t'azzjoni evażiva effettiva meta intebaħ li kien hemm il-vitma fit-triq.

Dan qed jingħad għax f'punt minnhom jirrizulta pruvat soddisfaċentement li l-imputat intebaħ li kien hemm il-vitma fit-triq - u

dan ftit ħin qabel ma laqat lill-vittma. Meta rrilaxxa d-dikjarazzjoni tiegħu a tempo vergine a fol 73 (54) u dan wara li kien ingħata twissijiet u l-kawteli statutorji, huwa stqarr li waqt li kien għaddej minn Triq Aldo Moro kien hemm vettura li kienet fuq it-tieni karregġjata iżda li qalbet għal fuq it-tielet karregġjata. Hu kien qiegħed jara jekk dan kienx ser ikompli jaqleb fuq il-karregġjata tiegħu iżda dan is-sewwieq baqa' għaddej dritt. L-imputat iżid hekk -

u kif ħarist il-quddiem insib bniedem fuq il-carriageway marking ta' ħdejha. Beda miexi u għalaqli l-karregġjata tiegħi u jiena ma kellix fejn immur. Ipprovajt nagħfas il-brejk u anke ħibt l-istearing fuq in-naħa tal-lemm u anki laqat is-centre strip iżda xorta seħħ l-impatt. bid-daqqa l-windscreen infaqqa' kollu u jiena ma stajt nara xejn iżjed. Waqaft u sibt lil din il-persuna kienet qedha fuq il-karregġjata l-oħra.

Fix-xieħda tiegħu matul din il-kawża a fol 248 et seq, l-imputat ma jsemmix dawn id-dettalji relattivi għal mument fejn huwa lemaħ lill-vittma. Fil-verżjoni li ta matul is-seduta huwa stqarr li l-vittma kien skapula s-sewwieq tal-vettura li kienet bidlet il-karregġjata iżda imbagħad sab lilu ġej bil-vettura misjuqa minnu. Anzi a fol 258 jgħid li l-ewwel darba li huwa ra lil vittma kien "ftit metri quddiem il-karozza tiegħi, dak il-ħin, fil-fatt jiena xbieha rajt dak il-ħin, xbieha ta' persuna". Huwa jtenni li ma kienx raħ jaqsam.

Flimkien mal-imputat fil-vettura de quo kien hemm Damian Chetcuti li xehed fl-atti tal-inkjesta. A differenza tal-imputat, a fol 65 (46) dan jistqarr li kien jiftakar li osserva minn taħt il-għajn fuq in-naħa tax-xellug tiegħu persuna tigris tiskapula l-vetturi u li eżatt kif żgicča l-vettura minn

ħdejhom ffit il-quddiem spicċa fuq il-bonnet tal-karozza misjuqa mill-imputat.

Verament li dawn huma inċidenti li jseħħu f'leħħa ta' berqa. Il-*video clip* eżibit mar-relazzjoni ta' Dr. Martin Bajada tixhed dan. Izda din il-Qorti ssibha diffiċli temmen li l-imputat ma setgħax innota lill-vittma fit-triq qabel ma seħħ l-inċident. Minn din ir-relazzjoni u mill-istills eżibiti jirriżulta ċar li l-inċident seħħ fi ffit sekondi fatali. Qabel xejn dan il-filmata ma jikkorroborax il-verżjoni tal-imputat li kien hemm karozza li kienet qegħda tinstaq fit-tielet karregġjata u li għaddiet dritt qablu. Jekk xejn tidher vettura ta' kulur *silver* għaddejja fit-tieni u mhux fit-tielet karregġjata bejn 14:06:40-41. Il-vettura tal-imputat tidher qegħda ttajjar lill-vittma fir-raba karregġjata ossija dik l-eqreb lejn il-*crash barrier* f'nofs it-triq f' 14:06:42-43. Il-Qorti mhix konvinta mill-verżjoni tal-imputat li l-attenzjoni tiegħu kienet misruqa mill-manuvra ta' din il-karozza li suppost kienet fuq it-tielet karregġjata għaliex din ma dehritx fil-*video clip* eżibit u kien ikun mistenni li tidher kwantu l-immagini prodotti ġew riprodotti b'mod integrali.

Inoltre jirriżulta li l-vittma ttajjar fuq ir-raba karregġjata u ċjoe dik l-eqreb lejn il-*crash barrier* f'nofs it-triq. Il-fatt li l-vittma kien qiegħed jaqsam minn naħa tax-xellug għan-naħa tal-lemin ġie soddisfaċentement ippruvat kemm mir-riżultanzi tal-espert tekniku Buttigieg kif ukoll mid-deposizzjoni ta' Damian Chetcuti, kif ukoll minn dik tal-imputat innifsu.

Il-punt kruċjali huwa kif l-imputat jgħid li ma ntebaħx li kien hemm il-vittma għajr ħlief meta kien quddiemu; mentri Chetcuti kif ukoll l-imputat innifsu (fid-dikjarazzjoni tiegħu matul l-inkjesta) jistqarru li kienu lemħu lill-vittma qabel ma gie milqut u kien għadu fuq il-karregġjata biswit dik li fuqha kien qiegħed isuq l-imputat. Il-Qorti mhix moralment konvinta li fil-fatt l-imputat gie maħsud mill-vittma kif donnu jrid jimplika fid-deposizzjoni tiegħu matul is-smiegħ tal-kawża. Il-Qorti konvinta moralment li l-imputat kien ra' lil vittma waqt li kien qiegħed jaqsam it-triq iżda kien għaddej b'veloċita wisq għolja sabiex ikun jista' jieqaf jew jieħu azzjoni evażiva effettiva biex jevita l-impatt fatali. F'dan is-sens din il-Qorti taqbel mal-konklużjonijiet tal-espert tekniku Buttigieg.

Skont kif qalet il-Qorti tal-Appell Kriminali fil-kawża *Il-Pulizija vs.*

Mario Gellel, deċiża nhar id-19 ta' Frar 2004:

... kif gie ritenut minn din il-Qorti diversament preseduta, jekk sewqan hux (i) negligenti, jew (ii) bla kont jew (iii) perikoluz hi kwistjoni ta' 'degree' (App. Krim. Pul. vs Charles Bartolo, 14.3.59, Pol. vs Wilson [Vol. XXXIX iv. 1018] u Pul. vs Alfred Vella [Vol. XLIV, p. 933]) u kif jidhru wara xulxin huma fl-iskala tas-serjeta` tagħhom (App. Krim. Pul. vs Hardingham, 19.10.1963). Gie wkoll ritenut li biex jintegra ruhu r-reat ta' sewqan perikoluz, hemm bzonn ta' certu grad ta' 'recklessness' (App. Krim. Pul. vs Charles Farrugia [Vol. XXXIX iv.978]). 'Recklessness' giet definita bhala 'wilfully shutting one's eye' (App. Krim. Pul. vs Joseph Aquilina, 20.4.1963). Invece sewqan negligenti jew traskurat ifisser nuqqas ta' prudenza ordinarja li wiehed għandu jadopera biex jevita ssinistri stradali (App. Krim. Pul. vs Antonio Spiteri [Vol. XLIV iv. 892]).

Fil-fehma ta' din il-Qorti pero fiċ-ċirkostanzi ta' dan il-każ is-sewqan tal-imputat jikkwalifika fil-parametri tat-tifsira ta' sewqan negligenti jew

traskurat. L-aġir tiegħu kien fattur, għalkemm mhux ewlieni, li wassal għal dan l-incident stradali. Huwa jrid iwieġeb għal dan l-aġir tiegħu indipendentement minn dak li setgħa għamel haddiehor. Sabiex il-fattur kontributorju tat-terz jinnewtralizza r-responsabbilta' tal-imputat, dan il-fattur irid ikun dak li unikament u esklussivament iwassal għall-incident stradali. Fil-kamp penali, in-negligenza kontributorja ma teħlisx lis-sewwieq jekk ma tkunx il-kawża unika tas-sinistru akkadut. F'dan il-każ ma jstax jingħad li l-azzjoni tal-vitma, minkejja li kawża prinċipali, ma kienetx il-kawża unika jew esklussiva tal-incident stradali. Il-Qorti hija konvinta sal-grad rikjest li kieku l-imputat kien diligenti biżżejjed, dan l-incident setgħa ma seħħx jew kien ikollu konsegwenzi ferm anqas gravi.

Decide

li rat l-Artikoli 225 u 533 tal-Kodiċi Kriminali, kif ukoll l-Artikolu 15(1)(2) tal-Kapitolu 65 tal-Liġijiet ta' Malta, filwaqt li tiddikjara lil Warren Chris Frendo ħati tal-imputazzjonijiet miġjuba kontih tikkundannah għal multa ta' hamest elef euro (E 5000).

Inoltre, fid-dawl tat-talba tal-Prosekuzzjoni għall-iskwalifika tal-liċenzji tas-sewqan tal-imputat, il-Qorti qegħda tiskwalifika lil ħati milli jkollu liċenza tas-sewqan għal perjodu ta' sitt xhur millum f'nofs il-lejl.

Inoltre wara li rat l-Artikolu 533 tal-Kodiċi Kriminali tikkundanna lill-ħati għall-ħlas tal-ispejjeż lir-Registratur tal-esperti maħtura matul il-kors tal-inkjesta magisterjali fl-ammont ta' 505.90 għar-relazzjoni patologika; 389.59 għar-relazzjoni ta' Dr. Martin Bajada; 249.94 għar-relazzjoni tal-Perit Richard Aquilina; 871.81 għar-relazzjoni ta' Mario Buttigieg; 137.37 għar-relazzjoni ta' PC1525 Patrick Farrugia; 426.67 għar-relazzjoni ta' Dr. Mario Scerri f'total ta' elfejn ħames mija wieħed u tmenin euro tmienja u għoxrin centezmu (E2,581.28).

Mogħtija illum 30 ta' Jannar 2017 fil-Qrati tal-Ġustizzja, Valletta.

Aaron M. Bugeja